

Müellif:
SAİNÜDDİN TÜRKE

Mütercim:
YUSUF B. ABDÜLLATİF

MÜNÂZARÂT-I AHÂLÎ-İ MEMLEKET-İ İNSÂNÎ

(İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)

HAZIRLAYAN: **SERKAN DERİN**

dünbugün
yarın

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2024, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 356
Edebiyat: 179

ISBN 978-625-6769-66-3
Sertifika No: 52315

Birinci Baskı: İstanbul, 2024

Müellif: Sainüddin Türke

Mütercim: Yusuf b. Abdüllatif

Hazırlayan: Serkan Derin

Dizi Editörü: Furkan Öztürk

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Sayfa Düzeni: DBY Ajans

Baskı/Cilt:
Repro Bir Matbaacılık
(Sertifika No: 47381)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Müellif: Sainüddin Türke, Mütercim: Yusuf b. Abdüllatif

Münâzarât-ı Ahâlî-i Memleket-i İnsânî [İnceleme-Metin-Tıpkıbasım]

Hazırlayan: Serkan Derin (Dr.)

İstanbul : DBY Yayınları, 2024.

360 s. ; 13,5 x 21,0 cm (DBY Yayınları ; No. 356) ____

ISBN 978-625-6769-66-3

1- Edebiyat 2- Eski Türk Edebiyatı 3- Münazara

İçindekiler

Kısaltmalar	6
Ön Söz	7
Giriş	9
1. Çalışmanın Takdimi	9
2. Münazara Hakkında Yapılmış Çalışmalar	10
3. Mantıkta ve Edebiyatta Münazara	19

BİRİNCİ BÖLÜM

Eser Hakkında Genel Bilgiler	23
1. Eserin Tanıtılması	23
2. Eserin Mütercimi Yusuf b. Abdüllatif	28
3. Eserin Tercüme Metodu	29
4. Eserin Özeti	33

İKİNCİ BÖLÜM

Eserin İçerik ve Şekil Yönünden İncelenmesi	39
1. Eserin Şahıs Kadrosu ve Sembolik Açıdan Değerlendirilmesi	39
2. Mekân	51
3. Dil ve İmla Özellikleri	52
Sonuç	55
Kaynakça	57
Metnin Okunmasında İzlenen Yol	65
Metin	67
Tıpkıbasım	179

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4

Cağaloğlu - Fatih / İstanbul

Tel.: +90 212 526 98 06

www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

Ön Söz

Bu çalışma münazara türünde üretilmiş bir metnin inceleme, metin ve tıpkıbasımından oluşmaktadır. Çalışmaya konu olan eserin içeriği ise İslam düşüncesinde asırlara dayanan ve hâlâ da devam eden bir çatışmayı, akıl ve aşk çatışmasını konu almaktadır. Bazı yerlerde çatışma farklı alanlara kaysa da akıl-aşk çatışması eserin temel çerçevesini oluşturmaktadır. Eser asıl olarak Sainüddin İbn Türke (ö. 835/1432) tarafından Farsça olarak kaleme alınmış, Yusuf b. Abdül-latif (ö. 953/1546'den sonra) tarafından Türkçeye aktarılmıştır. Çalışmada bu Türkçe nüsha, Farsça nüshalar ile karşılaştırarak incelenmiştir.

Eserin yayımlanma sürecinde çeşitli vesileler ile pek çok kişiden yardım aldım. En büyük teşekkürü Yunus Emre Enstitüsünün görevlendirmesi ile Mısır'da bulunduğu sırada eserin bir kopyasını gönderme zahmetinde bulunan Ardahan Üniversitesinden sevgili mesai arkadaşım Fatih Kurtulmuş'a etmeliyim. Ardından okuyamadığım yerlerin okunmasında yardım eden yine Ardahan Üniversitesinden mesai arkadaşlarım Bünyamin Tetik, Yakup Yeşilyaprak ve Fatih Kurtulmuş'a; Arapça ve Farsça parçalar konusunda yardım eden Manisa Celal Bayar Üniversitesi'nden mesai arkadaşlarım Remzi Akyel, Kadir Demiroğlu, Abdurrahim Yeşilmen ve Muhammed Şekib Asım'a çok teşekkür ederim. Çalışmanın metin ve inceleme kısmını

okuyup geliştirilmesi yolunda yol gösteren Ege Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden hocam Şerife Yalçınkaya'ya, çalışmanın özellikle metin bölümünü başından sonuna kadar okuyup hatalarımı düzeltmemi sağlayan Manisa Celal Bayar Üniversitesi'nden bölüm ve mesai arkadaşım Kübra Ceylan'a, yine eserin metin ve inceleme kısmını okuyup fikirlerini esirgemeyen İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nden Şeyma Benli'ye teşekkürlerimi sunarım. Son olarak büyük bir özveri ile çalışmanın en iyi şekilde yayımlanmasında büyük emek sarf eden başta İrfan Güngörür beyefendi olmak üzere Dün Bugün Yarın Yayınları'nın değerli çalışanlarına teşekkürlerimi sunarım.

Serkan Derin

Birmingham, Mayıs 2024

Kaynakça

- Abik, Ayşehan Deniz. *Meyveler Münazarası, Doğu Türkçesi*. Ankara: Seçkin Yayınları, 2005.
- Alpay, Gönül. "On Beşinci Yüzyılın İlk Yarısında Yazılmış Bir Münâzara: Sâzlar Münâzarası". *Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Felsefe Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* 10/ (1972), 99–132.
- Alpay, Gönül. "Yusuf Emiri'nin Beng ü Çağır Adlı Münazarası". *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten* 20/ (1973), 103–125.
- Altuntaş, Ramazan. "Mu'tezile: Önemli İsimler, Temel İlkeler ve Ana Eserler". *Kelam El Kitabı*. ed. Şaban Ali Düzgün. 63–105. Ankara: Grafiker Yayınları, 2012.
- Babacan Bursalı, Meryem. "Berlin Devlet Kütüphanesinde Bulunan Bir Mecmûa ve Müellifi Bilinmeyen Bir Eser: Esrâr-Nâme". *Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 1/2 (2017), 1–34. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/asobid/issue/32907/365629>
- Babinger, Franz. *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri*. çev. Coşkun Üçök. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1992.
- Benli, Şeyma. "Hangi Mevsim Daha İyidir? Sümer, Latin ve Türk Edebiyatlarında Mevsim Münazaralarına Ekoeleştirel Bir Yaklaşım". *Zemin (Edebiyat ve Kültür Araştırmaları)* 2/ (2021), 50–76.
- Benli, Şeyma. *Klasik Türk Edebiyatında Münazara*. İstanbul: DBY Yayınları, 2021.
- Benli, Şeyma. *Klasik Türk Edebiyatında Münazara (Doktora Tezi)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

- Benli, Şeyma. “Organlar Dile Gelince: İbrani ve Türk Edebiyatlarında Organların Münazarası ve Receb Vahyî’nin Münâzara-i A’zâ-yı Beşer’i”. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi* 13/ (2019), 251–284.
<https://dergipark.org.tr/pub/fsmia/issue/46340/582336>
- Bircan, Hasan Hüseyin. *İslam Felsefesinde Mutluluk*. İstanbul: İz Yayıncılık, 2001.
- Bodrogligeti, Andras J. E. “Orta Asya Türk Hicvinin Bir Şaheseri (Ahmedî’nin Telli Sazların Münazarası)”. çev. Ayşegül Sertkaya. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* 35/ (2012), 229–282.
- Bolay, Süleyman Hayri. “Akıl”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 1989. <https://islamansiklopedisi.org.tr/akil>
- Bursalı Mehmed Tahir. *Osmanlı Müellifleri*. ed. İsmail Özen. İstanbul: Meral Yayınevi, 1975.
- Büyükkaracı Yılmaz, Fatma. “Nidayî el-Ankaravî’nin Bilinmeyen Eseri Mübâhasât-ı Mükeyyifât ve Yeniden Yazım Örnekleri Olarak Aynı Konudaki Diğer Münazaralar”. *Journal of Turkish Studies* 8/3 (2013), 681–704.
- Çakıcı, Bilal. “Mehmed Bahâeddîn’in Münâzara-i Seyf ü Kalem’i”. *Acta Turcica* 2/1 (2010), 110–130. https://actaturcica.files.wordpress.com/2020/01/ii_1_10.pdf
- Çakmaklıoğlu, M Mustafa. “İbnü’l-Arabi’nin Marifet Teorisi Açısından Akılın Değeri”. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi* 5/3 (2016), 139–161.
- Çakmaklıoğlu, Mustafa. “Rasyonel Bilgi ile İlhami/Ledünni Bilginin Özelliği”. *Tasavvuf El Kitabı*. ed. Kadir Özköse. 56–60. Ankara: Grafiker Yayınları, 2017.
- Çapraz, Erhan. “Mücadele’den Münazara’ya: Türk Edebiyatında Münazaranın Kaynağına Dair İçtimai Bir Bakış”. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* 58/1 (2018), 21–41.
- Çelebi, Emin. “İbn Arabinin Epistemolojisinde Duyu ve Akıl”. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 10/1 (2010), 43–56.
- Çelebi, Lami’i. *Bir Bursa Efsanesi Münâzara-i Sultân-ı Bahâr BâŞehriyâr-ı Şitâ*. çev. Sadettin Eğri. İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2001.
- Ceylan, Kübra - Bayraktar, Şule. “Hâce Abdullah el-Ensârî el-Herevî’nin Münâzara-i Dil ü Cân Adlı Risâlesi ve Türkçe Tercümesi”. *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi* 14/32 (2013), 203–220.

- http://isamveri.org/pdfdr/D02193/2013_32/2013_32_Ceylan_Bayraktars.pdf
- Chittick, William. *İlahi Aşk- Erken Dönem Farsça Tasavvuf Metinlerinde Allah ve İnsan*. çev. Saruhanlıoğlu Ömer - Filiz Kadir. İstanbul: Nefes Yayınları, 2018.
- Chittick, William. *Sufi’nin Bilgi Yolu-İbn-i Arabi’nin Metafizikinde Hayal*. çev. Ömer Saruhanlıoğlu. İstanbul: Okyanus Yayınları, 2016.
- Diriöz, Meserret. “Türk Edebiyatında Münazara”. *Millî Kültür* 1/1 (1977), 20–22.
- Durmuş, İsmail. “Münazara (Arap Edebiyatı)”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. C. 31, 2020. <https://islamansiklopedisi.org.tr/munazara#2-arap-edebiyati>
- Durusoy, Ali. “Hayal”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 1998.
- Durusoy, Ali. “Vehim”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 2012. <https://islamansiklopedisi.org.tr/vehim--felsefe>
- Easthope, Antony. *Edebiyatın Dönüşümü (Edebiyat Çalışmalarından Kültür Çalışmalarına)*. çev. Mahinur Akşehir Uygur. İstanbul: Dergah Yayınları, 2019.
- Eğri, Sadettin. “‘Tezkiretü’l-Vüzerâ’ Lâmi’î Çelebi’nin Bilinmeyen Bir Eseri mi?” *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 9/1 (2000).
- Eraslan, Kemal. “Ahmedi, Münazara (Telli Sazlar Atışması)”. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* 24/ (1986), 129–204. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iutded/issue/17063/178252>
- Erdoğan, Mehtap. “Sıdkî Paşa’nın Alegorik Bir Eseri: Berf ü Bahâr”. *Turkish Studies* 4/2 (2009), 360–405.
https://turkishstudies.net/turkishstudies?mod=makale_tr_ozet&makale_id=13891
- Erdoğan, Mehtap. *Sıdkî Paşa Divan ve Berf ü Bahar*. İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2011.
- Fasih-i Mevlevî. *Gül ü Mül*. çev. Ahmet İçli. Ankara: Karadeniz Dergi Yayınları, 2014.
- Filiz, Şahin. *İslam Felsefesinde Mistik Bilginin Yeri*. Ankara: Say Yayınları, 2014.
- Flügel, Gustav. *Die arabischen, persischen und türkischen Handschriften der Kaiserlich-Königlichen Hofbibliothek zu Wien*. Wien: K.K. Hof- und Staatsdr., 1865.

- https://books.google.com.tr/books?id=IQ3ShJ6SGCAC&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_ViewAPI&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
- Fuzulî. *Beng ü Bade*. ed. Ali Budak - Mehmet Kanar. İstanbul: Bilge Kültür Sant Yayınları, 2017.
- Fuzûlî. *Beng ü Bâde*. çev. Kemal Edib Kürkçüoğlu. İstanbul: Maarif Basımevi, 1955.
- Fuzûlî. *Rind ile Zâhid-Sıhhat ile Maraz*. çev. Hüseyin Ayan. İstanbul: Büyüyen Ay Yayınları, 2012.
- Fuzûlî. *Rind ü Zâhid*. ed. Kemâl Edib Kürkçüoğlu. Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları, 1956.
- Genceli Nizami. *Leyla il Mecnun*. çev. Ali Nihat Tarlan. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2001.
- Gökay, Orhan Şaik. “Türk Edebiyatında Münazara”. *Yücel: Aylık Sanat ve Fikir Mecmuası* 12/68 (1940), 74–78.
- Hafız-ı Şirazi. *Divan*. çev. Mehmet Kanar. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2011.
- Hilmizâde İbrahim Rif’at. “Müverrihîn-i Osmâniyye: Yûsuf b. Abdülâtîf”. *Malûmât Gazetesi* 4/82 (1313), 377. <https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr/tr/periodicals/articlecatalog/details/42113>
- Hızfî. *Münazara-i Tiğ ü Kalem*. çev. Melike Gökcan. Ankara: Akademisyen Kitabevi, 2015.
- Hökelekli, Hayati. “Hads”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 1997. <https://islamansiklopedisi.org.tr/hads>
- İbn Sina. *Aşkın Mahiyeti Hakkında (Risale fi Mahiyeti'l-Işk)*. çev. Ahmed Ateş. İstanbul: Büyüyen Ay Yayınları, 2017.
- İçli, Ahmet. “Fasih’in Ruz u Şeb Münazarası”. *Ekev Akademi Dergisi* 18/60 (2014), 513–537.
- İçli, Ahmet. “Fuzûlî’nin Rind ü Zâhid Eserinde Mekân: Meyhane ve Mescit”. *Journal of Turkish Studies (Prof. Dr. Filiz Kılıç Armağanı)* 7/1 (2012), 1305–1317. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.3053>
- İçli, Ahmet. “Fuzûlî’nin Rind ü Zâhid Eserinde Rind ve Zâhid Değerlendirmeleri Üzerine Bir İnceleme”. *Muzaffer Akkuş Aramağanı*. ed. Mücahit Akkuş - Fatih Dinçer. 21–32. Konya: Kömen Yayınları, 2013.
- Kadioğlu, İdris. “Kılıç Kalem Münazarası”. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 9/2 (2011), 161–180. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cbayarsos/issue/4067/53681>

- Karter, Burçin. “Bir Sûfî ve Kalenderin Münâzarası: Münâzara-i Fukarâ”. *Hikmet - Akademik Edebiyat Dergisi (Yünus Emre’den Mehmed Âkif’e Şiir Özel Sayısı)*, 331–343. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hikmet/issue/67676/993625>
- Kâtip Çelebi. *Keşfü’z-Zünûn*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2011.
- Kaya, Mahmut. “İsrakiyye”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 2001. <https://islamansiklopedisi.org.tr/israkiyye>
- Kaya, Mahmut. “Meşşaiyye”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 2004. <https://islamansiklopedisi.org.tr/messaiyye>
- Köksal, Mehmet Fatih. “Münazara (Türk Edebiyatı)”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 31/579–580, 2020.
- Kopuz Çetinkaya, Fatma. “Kâsım-ı Envâr’ın Ensû’l-Ârifin Adlı Mesnevisinde Mum, Pervâne ve Ateş Arasındaki Münazara”. *Uluslararası Dil Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi* 3/1 (2020), 1–14. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/udekad/issue/55101/648179>
- Meserret Dirioz. “Türk Edebiyatında Münazara”. *Nisyana Düşen Gölge-Klasik Türk Edebiyatı Yazıları*. ed. Ahmet Kartal - Gözde Özcanar. 125–130. İstanbul: Doğu Kütüphanesi, 2016.
- Nağzi. *Münâzara-i Kahve vü Bâde*. çev. Hasan Şener. Ankara: Grafiker Yayınları, 2014.
- Nev’î. *Münâzara-I Tütü vü Zâğ*. ed. Hakan Taş - Ömer Zülfê. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları (E-Kitap), ts. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10705,nevmunazaratutivuzagomerzulfehakantaspdf.pdf?0>
- Okudan, Rifat. “Tasavvufî Düşüncenin Temel Unsurları”. *Tasavvuf El Kitabı*. ed. Kadir Özköse. 179–202. Ankara: Grafiker Yayınları, 2017.
- Özbek Arslan, Necmiye. “Münazara Türünde Arz ve Semânın Anlatımına Dair İki Örnek: Lâmi’î Çelebi’nin Yer ile Gök’ü ile Şemseddin Sivâsî’nin Âsumân u Zemîn’i”. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* 30/30 (2023), 405–417. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/devdergisi/issue/78448/1252189>
- Özcan, Abdülkadir. “Sübhatü’l-Ahbâr”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 38/10–11, 2010. <https://islamansiklopedisi.org.tr/subhatul-ahbar>
- Öztürk, Mürsel. *Klasik Türk ve İran Edebiyatlarında Münazaralar*. İstanbul: Yeditepe Yayınları, 2020.

- Pehlivan, Necmettin. “Adabu’l-Bahs Ve’l-Münazara”. *Mantık El kitabı*. ed. İsmail Köz - Ali Çetin. 263–303. Ankara: Grafiker Yayınları, 2016.
- Peri, Benedek. *Fuzûlî: A Fû’ûs a Bor vitája (Fuzûlî: Beng ü Bāde, ‘The Debate of Weed and Wine’)*. Budapest: Jaffa Publication, 2016.
- Peri, Benedek. *Muhammed Fuzûlî’s ‘The Debate of Weed and Wine’ (Beng ü Bāde) Revisited. Towards a New Interpretation. Dîyâr (Zeitschrift Für Osmanistik, Türkeri- Und Nahostforschung – Journal of Ottoman, Turkish and Middle Eastern Studies)*, 2020.
- <https://doi.org/10.5771/2625-9842-2020-2>
- Rosenthal, Franz. *Bilgi’nin Zaferi*. çev. Lami Güngören. İstanbul: Ufuk Kitap, 2004.
- Sa’em al-Din ‘Ali ibn Mohammad Torke Esfâhani. *’Akl va ‘Eşq Ya Monazera Xamst-e (Reason and Love ‘Mysticism’ or Tehe Five Debates)*. ed. Akram Judi Ne’mati. Tehran: Ahl-e Qalam, 1997.
- Sandıkçı, Mesut. *Sâinüddin İbn Türke’nin Varlık Anlayışı (Doktora Tezi)*. Kayseri: Kayseri Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.
- Selçuk, Bahir - Çelik, Nurten. *Nergisi’nin Kîmyâ-yı Sa’âdet Çevirisi - İksir-i Devlet*. İstanbul: Kesit Yayınları, 2019.
- Sertkaya, Ayşegül. “Yakîni’nin Ok Yay-ning Münazarası”. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* 33/33 (2005), 159–206.
- Sevindik, Hakan. “Nidâ’î’nin Mubâhasât-ı Mükeyyifât Adlı Münazarası ve Osmanlı Günlük Yaşamının Bir Parçası Olarak Keyif Verici Maddeler”. *Uluslararası Klasik Türk Edebiyatı Sempozyumu*. ed. Muhammed Kuzubaş vd. 326–351. Ordu: Ordu Üniversitesi Yayınları, 2012.
- Sucu, Nurgül. “Sâlim’in Rind ü Zâhid Tercümesinin Fuzûlî’nin Rind ü Zâhid’i ile Mukayesesi”. *SÜ Türkiyat Araştırmaları Dergisi* 20/ (2006), 149–166.
- Sucu, Nurgül. “Sâlim ve Muhâvere-i Rind ü Zâhid Adlı Eseri”. *TÜBAR* 22/ (2007), 119–148.
- Şaylan, Meserret. *Türk Edebiyatında Münazara (Lisans Bitirme Tezi)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 1935.
- Şehitoğlu, İhsan. “Şukûhî’nin Münâzara-i Akl u Aşk Mesnevîsi”. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature* 8/2 (2022), 1790–1823.
- <https://dergipark.org.tr/tr/pub/littera/issue/69765/1038916>
- Tan, Bünyamin. “Alâeddîn Ali Çelebi’nin Münâzara Türünde Bir Eseri: Dâsitân-ı Tütî vü Karga-i ‘Alâeddîn”. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* 14/ (2015), 167–190.

- Tanyıldız, Ahmet. *Kalem ile Kılıcın Münazarası Münazara-i Seyf ü Kalem*. İstanbul: Büyüyen Ay Yayınları, 2017.
- Tanyıldız, Ahmet. “Münâzaranın Menşei ve Divânu Lugâti’t-Türk’te Münâzara İçerikli Manzumeler”. *Doğumunun 1000. Yılı Dolayısıyla Kâşgarlı Mahmud Sempozyumu (17-19 Ekim 2008)*. ed. Muhsin Kalışım. 207–214. Rize, 2008.
- Tanyıldız, Ahmet. “Uzun Firdevsî ve ‘Münâzara-i Seyf ü Kalem’i”. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 163–188. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubar/issue/16963/177153>
- Taş, Hakan - Zülfê, Ömer. “Nev’î’nin Münâzara-i Tütî vü Zâğ Adlı Mesnevîsi”. *Turkish Studies* 2/3 (2007), 660–696.
- https://turkishstudies.net/turkishstudies?mod=makale_tr_ozet&makale_id=13422
- Tezcan, Nuran. “Lâmi’î’nin Gûy u Çevgân’ından İki Münazara”. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten* 28–29/ (1981), 49–63.
- Ülken, Fatih. “16 Şaban 1150/9 Aralık 1737 Tarihli Bir Mükeyyifat Münazarası: ‘Hikâyet-i Cemiyet-i Mükeyyifât-ı Âlem ve Mübâhase ve Mücâdele’”. *Karadeniz Araştırmaları* 19/74 (2022), 531–552. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/karadearas/issue/70814/1138615>
- Ülken, Fatih. “Süleymaniye Kütüphanesi Tercüman Yazmaları 361 Numarada Kayıtlı Bir Mükeyyifat Münazarası”. *Karadeniz Araştırmaları* 19/76 (2022), 1245–1259. <https://doi.org/10.56694/karadearas.1220651>
- Ülken, Şükrü Fatih. “24 Rebiyülevvel 1163/3 Mart 1750 Tarihli Bir Mükeyyifat Münazarası: Muhaleme-i Mükeyyifat”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 10/54 (2017), 180–191.
- Ülken, Şükrü Fatih. “H.1292/M.1875-76 Tarihli Taş Baskı Bir Meyveler Münazarası: Ahmed Hayret-i Dağistani’nin Fevâkihü’l-Kulub’u”. *Karadeniz Araştırmaları* 19/73 (2022), 203–224.
- Ülken, Şükrü Fatih. “Müellifi Meçhul Bir Edebi Münazara: Hikâyet-i Mükeyyifat-ı Alem”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 10/52 (2017), 261–276.
- Ülken, Şükrü Fatih. “Münâzırları ve Nasıl Sonlandıkları Bakımından Klasik Türk Edebiyatındaki Mükeyyifat Münazaraları”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 12/63 (2019), 209–236.
- Ülken, Şükrü Fatih. “Ondokuzuncu Yüzyılda Kaleme Alınmış Bir Edebi Münazara: Cemal Efendi nin Muhaverat-ı Seyf ü Kalem’i”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 10/52 (2017), 277–283.

- Uludağ, Süleyman vd. “Aşk”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 1991. <https://islamansiklopedisi.org.tr/ask#1>
- Uludağ, Süleyman. *Tasavvufun Dili*. İstanbul: Ensar Yayınları, 2016.
- Usta, Halil İbrahim. “Firdevsî-i Rûmî'nin Bir Münazarası”. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* 49/1 (2009), 61–93.
- Vanlıoğlu, Mehmet. “Beng u Bâde ve Muhtevası”. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi* 3/ (1997), 197–200.
- Vermeer, Hans J. *Çeviride Skopos Kuramı*. çev. Ayşe Handan Konar. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları, 2008.
- Wagner, E. “Munazara”. ed. P Bearman vd. *Encyclopaedia of Islam, Second Edition*. Brill Publication. Brill Publication. https://doi.org/10.1163/1573-3912_islam_SIM_550
- Yavuz, Yusuf Şevki. “Akıl (Kelam)”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 2/242–246, 1989. <https://islamansiklopedisi.org.tr/akil#1>
- Yavuz, Yusuf Şevki. “Münazara”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 2020. <https://islamansiklopedisi.org.tr/munazara>
- Yazar, Sadık. *Anadolu Sahası Klâsik Türk Edebiyatında Tercüme ve Şerh Geleneği (Doktora Tezi)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.
- Yazar, Sadık. “Nergisî (ö. 1044/1636) ve İshak Hocası Ahmed Efendi (ö. 1120/1708) Örneğinde Osmanlı'da Tercüme Nazariyesi”. *Fuat Sezgin Anısına Bilim Tarihine Yeni Bakışlar*. ed. Mücahit Kaçar - Ömer Bozkurt. 245–260. Mardin: Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları, 2019.
- Yücel, Ayşe. “Türk Edebiyatında Münazara ve Şenlik'in Münazaraları”. *Âşık Şenlik Sempozyumu (22- 23 Mayıs 1997)*. 279–292. Ankara: TC Kültür Bakanlığı Yayınları, 2000.
- Yücel, Faruk. “Alanların Örtüşen Yönleri: Çeviribilim ile Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi”. *Von Generation zu Generation: Germanistik (Festschrift für Kasım Egit zum 65. Geburtstag)*. ed. Saniye Uysal Ünalın vd. 347–361. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 2013.
- Zerrinkub, Abdülhüseyin. *Tarihsel Perspektifiyle İran Tasavvufu*. çev. Nurcan Altun. İstanbul: Önsöz Yayıncılık, 2014.
- Zülfe, Ömer. *Beng ü Bâde: Analysis, Critical Text, Translation, Explanation, Dictionary, Index, Facsimile*. Boston: Harvard University The Department of Near Eastern Languages and Civilizations, 2018.

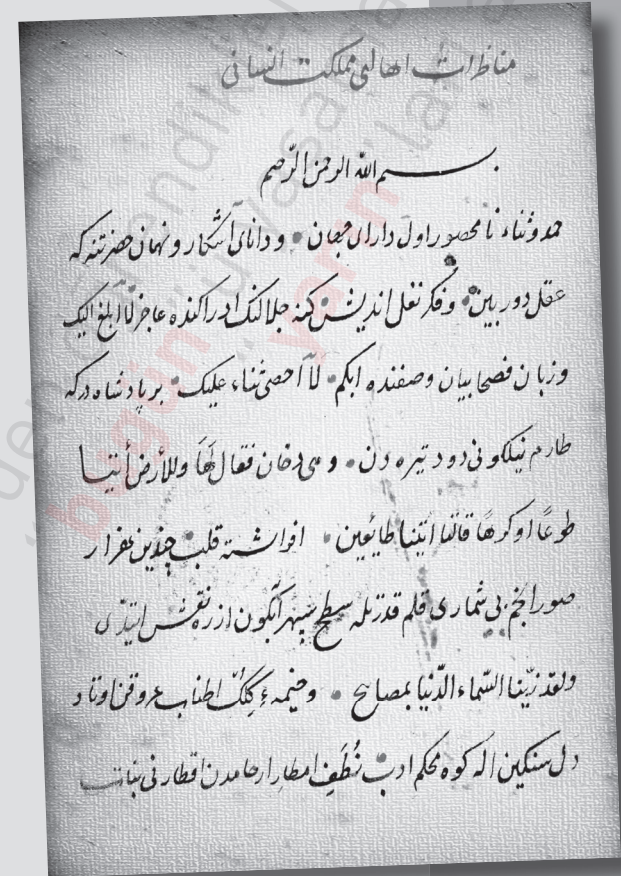
Metnin Okunmasında İzlenen Yol

Eserin iki nüshası tespit edilmekle birlikte yalnızca bir nüshasına ulaşılabılmıştır. Bu sebeple de Türkçe metinler üzerinden tenkitli basım yapılamamıştır. Bununla birlikte gerek Manisa Yazma Eserler Kütüphanesi'nden temin edilen Farsça yazma eserlerden gerekse Nimefî Cûdî tarafından yayımlanan Farsça edisyon kritik çalışmasından faydalanarak bazı müstensih hataları düzeltilmeye çalışılmıştır (Metindeki düzeltmelerde verilen dipnotlarda yer alan “matbu metin” ibaresi Cûdî'nin bu eserine işaret etmektedir.) Hatalar genellikle yazım hatası olarak karşımıza çıkmakla birlikte bazı yerlerde tercümeden kaynaklandığı düşünülen hatalar da tespit edilmiştir. Hatalara dair düzeltmeler dipnotlarda gösterilmiştir. Burada belirtmek gerekir ki çalışmanın başında, teşekkür kısmında izimlerini zikrettiğim çalışma arkadaşlarımdan yardımını ile tüm Arapça parçalar okunmuş ve anlam verilmeye çalışılmış, son ana kadar da bu şekilde yayımlanması düşünülmüştü. Ancak bazı Arapça şiir metinlerine tatmin edici anlamlar verilememiş olması, bazılarında ise hiç bir şekilde anlam verilememesi gibi sebepler ile bu usulden vazgeçilmiştir. Sadece ayet ve hadis metinleri Latin alfabesine aktarılmış ve anlam verilmiştir.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

Münāzarāt-i Ahālī-i Memleket-i İnsānī

METİN

Bismillahirrahmanirrahim

[4/B] [1] h̄amd ü senā-yı nā-mahşūr ol dārā-yı cihān ve dānā-yı āşikār ü nihān h̄azretine ki [2] ‘aql-ı dūr-bīn ve fikr-i nefl-endiř künh-i celālīnūñ idrākinde ‘āciz-i “لا ابلغ الي” [3] ve zebān-ı feşāhā beyān-ı vařfunda ebkem *lā uhřī senāen ‘aleyke*¹⁰³ bir pādīřāhdur ki [4] t̄arīm-i nīlgūnī dūd-ı t̄ireden ve *hiye duhānun fekāle lehā ve lil arđi ‘tiyā* [5] *tav‘an ev kerhen k̄aletā eteynā t̄ai ‘in*¹⁰⁴ efrāřte kılıp çendīn hezār [6] řuver-ı encüm-i bī-řumārī k̄alem-i kudretile sařh-ı sipīhr-i ābgūn üzere naķř itdi [7] ve *lekad zeyyene ř-semāe ‘d-dünya bi-mesbiħ*¹⁰⁵ ve h̄ayme-i kılıñ atnāb-ı ‘urūķın evtād-ı [8] dil-i sengīn ile küh-ı muħkem idüp niřaf-ı emřār-ı erhāmdan aķtārını [9] [5/A] [1] nebātle h̄ā‘il kıldı *fe ce ‘elnāhā hařīden*¹⁰⁶ basī-ı rahmeti meydān-ı řuhūdda meřhūr, [2] *veledeynā mezīdün*¹⁰⁷ ve bisāt-ı ‘ināyeti h̄imāyetden dūr ve *mā rabbūke bi-allāmin lil ‘ābīd.*¹⁰⁸ [3] ři ‘r

¹⁰³ “Sana hakkıyla senā (övgü) etmem mümkün değildir” anlamında bir hadise atıf yapılmış. Bkz. *Sahih-i Müslim*, Salat Kitabı, 37. Bab, Hadis no: 222.

¹⁰⁴ Fussilet suresi 11. ayet (Sonra duman hâlinde bulunan göğe yöneldi; ona ve yer-yüzüne, “İsteyerek veya istemeyerek gelin” dedi. İkiisi de “İsteyerek geldik” dediler).

¹⁰⁵ Mülk Suresi 5. ayet (Andolsun biz, en yakın göğü kandillerle donattık).

¹⁰⁶ Enbiya suresi 15. ayet (Biz onları biçilmiş ekin, [sönmüş ateş] gibi yapıncaya kadar.).

¹⁰⁷ Kaf suresi 35. ayet (Katımızda daha fazlası vardır).

¹⁰⁸ Fussilet suresi 46. ayet (Allah kullarına zulmedici değildir).

fe' ilâtün / mefâ'ilün / fe' ilün

Pâdişâhdur ki küh-i idrâkin

[4] İdemez fikr-i küll ulü'l-elbâb

Küll-i sun'un şabâü'l-ħinde dutup

[5] Virdi zülf-i benefşeye ħam u tâb

Kıldı şahv ü şebâhet içre 'aql

[6] Kılzüm-i fikretinde âb nâ-yâb

Diyelüm lâilâhe illallah

[7] Bu durur re's-i cümle ħayr ü şavâb

Ve dürüd-ı nâ-ma'düd ol sâhib-i [8] menşür-ı ve lekad âteynâke¹⁰⁹ sultân-ı manşür-ı innâ kefeynâke¹¹⁰ ħazretine ki 'imâme-i siyâdet [9] ve durrâ'a-i sa'âdeti rakm-ı iclâlile mu'allim-i levlâk olup rehberlikde surâdik-i [10] müşâhedet-i atnâb-ı mücâhedesi ile evtâd-ı te'bîdde muhkem kaldı. İnnâ [11] erselnâke şâhiden ve mübeşşiren ve nezîrâ¹¹¹ bir sultân-ı şafderdür ki bu *istî* [5/B] [1] *bi's-seyf*¹¹² tûgiyle serkeşân-ı dîn ü âyine küşmâl için *umirtu en ukâtîle*¹¹³ [2] irsâl olunup mübârizân kılıp ma'reke-i cân anuñ fey-i nuşretinde penâh [3] dutdılar *künnâ izâħmmera'l-be'sü femâ sümi'a taħrîru kelâmihî illâ veslem*.¹¹⁴ Şi'r

¹⁰⁹ Hicr suresi 87. ayet (Andolsun ki biz sana verdik...).

¹¹⁰ Hicr suresi 95. ayet (Biz sana yeteriz.).

¹¹¹ Fetih suresi 8. ayet ([Ey Muhammed!]) Şüphesiz biz seni bir şahit, bir müjdecî ve bir uyarıcı olarak gönderdik.)

¹¹² “Ben, şirk koşulmadan yalnızca Allah'a ibâdet edilsin diye kıyâmetin eşiğinde kılıçla gönderildim. Benim rızkım mızrağımın gölgesinde kılındı.” anlamında bir hadise gönderme yapılmış. Buradaki tamlama “Kılıçla gönderildim” anlamındadır. Bkz. Ebu Cafer, *Şerhu Müşkili'l-Asar*, 1494, C. 1, s. 213, Hadis No: 231.

¹¹³ “İnsanlara savaşıla emrolundum” anlamındaki bir hadise gönderme yapılmış. Bkz. Ebu İshak Şirazi, *El-Mühezzeb*, Darü'l-Kütübü'l-İlmiye tarihsiz, C. 3, s. 257.

¹¹⁴ Burada “Savaş şiddetlendiğinde biz Resulullah'ı korurduk. Bizden hiç kimse düşmana O'ndan daha yakın olmadı” anlamında bir hadise gönderme yapılmış, ancak hadis metni burada yazılandan farklılık göstermektedir. Hadis metni şu şekildedir:

mef'ülü / mefâilü / fe'ülün

[4] Ol ħâkim-i kişver-i kifâyet

Fermân-dih-i fetvâ-yı velâyet

[5] Ol seyid-i bârgâh-ı kevneyn

Nessâbe-i luţf-ı kâb-ı kevseyn

Ser ceşş-i velâyet-i me'ânî

[6] Serçeşme-i âb-ı zindegânî

[7] ve 'ämme'-i aşhâb ve ħame-i aĥbâb üzerlerine ve 'ale'l-ħuşuş çehâryâr ki [8] erkân-ı şer'iat anlaruñla müşeyyed ve bürhân-ı tîrîkat anlardan mümeħhed olmuştur. [9] Meşşâta-i şun'-ı ħurre-i şabâh turre-i revâhla bezenüp zülf şimşâd-ı [10] dest-i şabâyla düzendikce rûh-ı mürevveh fütûh-ı âşarlarına neşâr ola [11] ammâ ba'd mü'ellif-ı tîrîtib ve mütercim-ı tîrîtibü'l-'abdü'z-za'tif [6/A] [1] Yûsuf bin 'Abdullaħif “حاطه الله مما يحيطه به الضّر مع من دعاه بالخير” [2] eydür çün bu taht-ı ħadîka-i ħaĥîkat ve fevĥ-i gil-i mühre-i tabî'atde [3] ħasen-şüret ü farĥ-ı fıtrât üzere nihâl-i insâniyyeden nevbâve-i [4] reşîkter-i nâzân ü ħirâmân olmamışdır ve bâġbân-ı fıtrât nihâd-ı âdemiden [5] küre-i laĥıfter bertîbk-ı 'arz *kulinzurü mâzâ fi's-semâvâti* [6] ve 'l-arz¹¹⁵ bâzârına viribi-memiş ol yüzden ki nev'-i insân cins-i [7] maĥlûkâtdan ħamîr-i mâye-i vücûd ve nokta-i dâire-i maĥsûd olup [8] nuţk u temeyyüz-i ħâş anlara müsellemdür tâ kavâid-i nuţk ki mülhimât-ı ħazret-i [9] zü'l-celâl-i milk-i müte'aldür, mühmel kalmayup ħaĥk-ı ni'met-bârî güzârda ola ki [10] ve *emmâ bi ni'meti rabbike fe ħaddis*¹¹⁶ muĥtezâsınca kendünüñ revâyiĥ-i ħarâyiĥi¹¹⁷ [11] fıhrîst-i ħaşâyîş-i insândur. Emâşil-i kirâmdan

“كُنَّا إِذَا أَحْمَرُ النَّاسِ اتَّقَيْنَا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَلَمْ يَكُنْ أَحَدًا مِنَّا أَقْرَبَ إِلَى الْعُدُوِّ مِنْهُ.”

¹¹⁵ Yunus Suresi 101. ayet (De ki: Göklerde ve yerde neler var, bir baksanıza.).

¹¹⁶ Duha suresi 11. ayet (Rabbinin nimetine gelince; işte onu anlat).

¹¹⁷

bir şâhib-i şadruñ münteşik-i [6/B] [1] meşâm-ı rûh-ı esâsına istinşâk idüp cevâhir ü mefâhîr ü me'âşîr serverî [2] ile muraşşa' ve gûş-ı gerdûnı elfâz-ı zîver-i me'ânî ile ârâste eylemek [3] muşşaver-ârâ-yı münevver olup zîkr-i manşûş-'aleyhiyi mü'ebbed ü muhalled kılmaktadır. Şi'r

[4] سخن به که ماند ز ما یادگار

که او پایدار است ما برگذ

[5] Çünkü sūhan laṭife-i rūhānīdūr her nutfesi ki şulb-i müfekkireden rahm-ı [6] hāfizaya taqattur ider bir 'arḳdur ki ḡonce-i dilden biḡār-ı endîşe ile cebîn-i [7] cān üzere taḡaddūr itmişdür ve her bîkr-i fikr ki ḡatne-i serîr-i kalem-den rahm-ı [8] meryem-i beyāz üzere yetişür bir rûh-ı muḡteşemdür ki kâbile-i nuṭḡ anı [9] kisvet-i sevād-ı hurūfile piçîde kılmışdur. Vaḳtî ki 'arūs-ı beyān menaşşa-i [10] zebān üzere cilve-güstere gûş u hûş ol dūrre-i şadef ve rûh-ı [11] muḡteşem ol cevhere-i ma'den ve 'ibāret ḡālîb-i elfāzda müteḡhayyız olur [7/A] [1] "یحلو الحدیث فكل لفظ لذة. للسامعين وزينة للناقل". Beyt

[3] هزار جان کرامی فداء یک لفظش

هزار کنج معانی فداء یک حرفش

[5] pes bunuñ gibi nüzhet-nāme-i behîşt-i eyem ki ḡudret-i elfāzı ren-ginden [6] ve naḡrat-ı gülşen-i me'ānîsi reşkinden sebze-dār-ı sipîhr-i ḡüb-çehre hezār [7] dīde ile eşk-bāz olmuşdur fe-lā cerem bir şâhib-i şadruñ nihāl-i celālî anda [8] şînāhte olup lâzım gelür ki rûme-i kirām ve devḡa-i me'āliden ki [9] şeref-i müntesib anlaruñ faẓl-ı müktesibi ile müteḡhalli ve rezānet-i 'aḳl ü faẓl [10] anuñla mezkūr ve şehāmet-rāy ü rü' yetleri meşḡūr ola. Şi'r

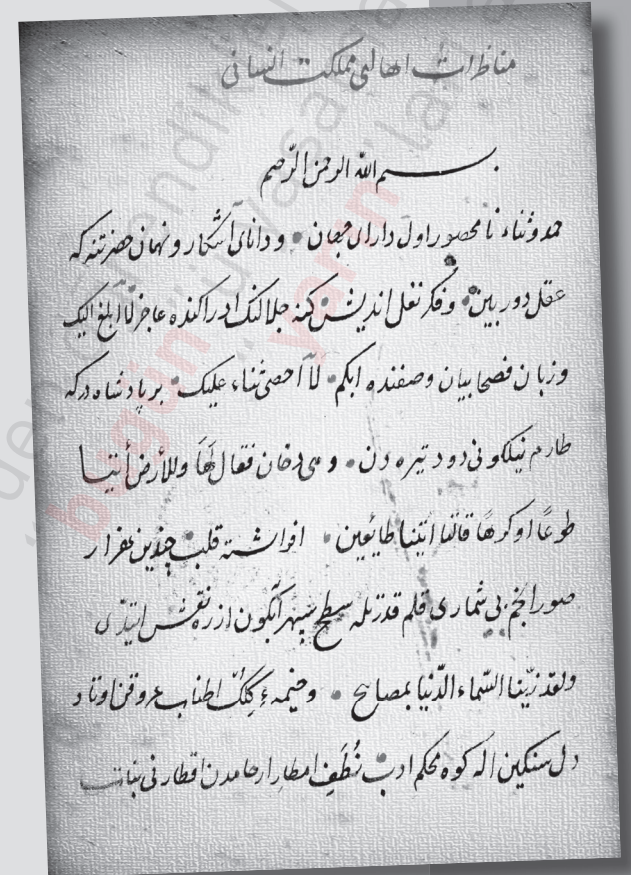
[11] فلا یستوی احساب قو قد تورّبت

قدیما واحساب نبتن مع البقل

[7/B] [1] pes bunuñ gibi serverlik ü hünerperverlik bu 'ahd-i hümāyūnda ki pādîşāh-ı [2] İslām ve ḡāḳān-ı mu'azzam 'ādîl-i cihān vāriş-i taḡt-ı

Münāzarāt-i Ahālî-i Memleket-i İnsânî

TIPKIBASIM

دقایقن قصیده، نظم الدرردن که بو عقدک واسطه سیدر
 طلب ایلیه لر • والصلوة علی من انتظم باقتضاء اناره
 سلسله الاستعمال والتکمیل کل النظام محمد علیه وعلى له
 الصلوة والسلام • کتب سعوراه فی ید الترم الصف
 یوسف بن عبد اللطیف فی نوم الرابع عشر من شهر دی الحرام من شهر
 شعبان سنه و تسعمائة

الهوتیه السنونه

غلیه السلام

غلیه السلام و

وتعینات خبیلات حدثانی در میان صلح تا شیر جمع طلعت
 معشوقی و مملکت حقیقت عاشقن منقطع اولون و وقت
 اولدیکه آفتاب اطلاق اشراقی عشقی افق مبیندن که مرکز
 ربایات محامد سبحانی و مورد آیات فوقانی بو قرانی هماندر
 باش فالدردی و مقابلات کواکب کونی و مناظرات
 سیارات امکانی مناطق ظهوردن مکان اختصایه کدر شعور
 فاقنی الهوی مالم یکن ثم باقیما هنا من صفات بئیننا فاضمحللت
 سایه بردل ریشم مکن ای کج مراد
 که من این خانه بسودای تو ویران کردم
 بو طریق تطریف لطایف دن آنی که سکل مقابله منخرط
 و رسته و مناظرته منتظم اتمک اولدی آنک تقایس

بالضعیف یعنی اله سرشان دین و ایمین کوشمال الحون • ابرت ان قاتل
 ارسال و لبب سبادزان قلب معرکه • جان لنگ فی نصرته پناه
 دوتدلو کھا اذا اخرج الباس • فاسمع تری کلامه الا واسلم
 شعر اول خاتم کشور کفایت • فرمان دہ فتوی ولایت
 اول سید بارگاہ کونین • نسبتاً لطف قاب قوسین
 بحریش ولایت معانی • چشمه آب زندگانی
 وعامه اصحاب و حانه • اجاب انزلونه و علی الخصوص چهار بار که
 ارکان شریعت انور کلمه میشد • و برهان طریقت انان دین مہم اولمش
 مشاطہ و صنیع غزہ • صباح طرہ • رواحلہ بزبت زلف شمشاد
 دست صبا یلہ دوزند کہ روح بروح فتوح انار لرنہ نثار لولا
 اما بعد مؤلف این ترتیب و مترجم این ترکیب العبد الضعیف

یوسف بن عبد اللطیف • حاطہ اللہ تمایحی طہ بہ الضرع مع من دعا کہ
 بالخیر ایدر چون بوخت حدیقہ و حقیقت و فوق کل معرہ و طبیعت
 حسن صورت و فطر فطرت از رہ نهال ان بندن نوباوہ •
 رشیق تر نازان و فرامان اولما مش در • و باغبان فطرت نہاد آدمی دن
 کورہ و لطیف تر بر طبق عرض • قل انظر و اماذا فی السموات
 و الارض بازار نہ و ریمہ مش در اول یوزدن کہ نوع انسان جس
 مخلوقات دن حمیر مایہ • وجود و نقطہ • دایرہ • مقصود اولب
 نطق و تمیز خاص اندرہ سلم در • تا فواید نطق کہ ملہمات حضرت
 ذوالجلال ملک متعال در مہمل قالمیب حق نعمت باری گذارده اولاکہ
 و اما بغمہ ربک فحدث مقتضای سخنہ کند و نک و رایج قوایحی کہ
 ہر دست خصایص انساندرہ اماثل کرام دن بر صاحب صدرک منشق

بنالیه حامل قلدی • فجعلنا فاحصیدا بسیط رحمتی میدان شهودده مشهوره •
ولدینا مزید • وبساط عنایتی جمایتدن دور • و ما ربک بظلام للعبید •
شعر
بادش در که کذا ادر کن ^{سکه سحر}

اده مز فکر کل اولوا الالباب • کل صنع صنبا اللغه دوتب
وردی زلف بنفشیه خم وتاب • قلدی صحو و سباحت اچره عقل
قلم فکر تنده آب نایاب • دیلم لا اله الا الله
بودر راء سن جمله خیر و صواب • و در و دنیا معدود اول صاحب
منشور ولعدا اتیناک سلطان منصور انا کفیناک حضرتنه که عمامه سیادت
ودراعده سعادت قی ر قم اجل الله معلم لولاک اولوب رهبر کده سوادق
مشاهدت اطباب مجامعه سنی ایله اوتاد تأییدده محکم قالدی • انا
ارسلناک شماهدا و مبرشرا و نذیرا • بر سلطان صفدر در که بعثت

مناظره اب اهلای مملکت انسانی

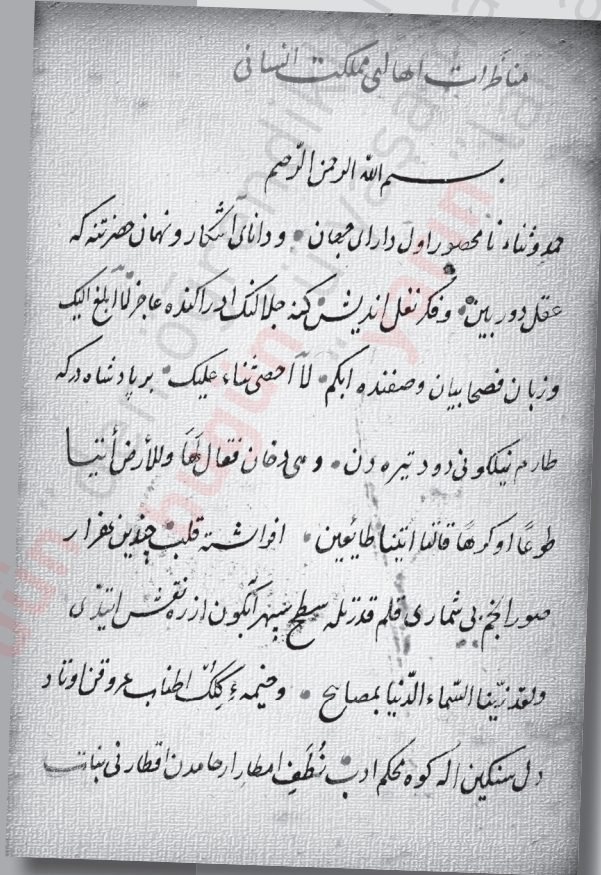
بسم الله الرحمن الرحيم

هد و ثناء نامحسور اول داران جهان • ودانای آشکار و نهان حضرتنه که
عقل دور بین • و فکر نعل اندیش کنه جلالک ادر کنده عاجز لا ابلغ الیک
وزبان فصحا بیان وصفنده ابلکم • لا اخصی ثناء علیک • بر پادشاه در که
طارم نیلکونی دود تیره دن • و می دغان فعال لها وللارض اتیا
طوعا او کرها قاتنا اتینا طایعین • افراشته قلب چندین هزار
صورتخ بی شماری قلم قدر لکه سطح سپهر آگون از ز نقش آیدنی
ولعدزینا السماء الدنيا بمصاح • و حیمه و کک اطباب عرقن اوتاد
دل سنکین اله کوه محکم ادب نطف اطرار حامدن قطارنی بنات

Münâzarât-i Ahâlî-i Memleket-i İnsânî

TIPKIBASIM

MÜNÂZARÂT-I AHÂLÎ-İ MEMLEKET-İ İNSÂNÎ

Münazara, hem ilmî bir disiplin hem de edebî bir tür olarak ele alınan birkaç alandan biridir. İlmî açıdan mantığın ilgi alanına giren münazarayı, edebî olarak da anlatı türünün içine yerleştirmek mümkündür. Her iki disiplinde de ortak denebilecek bir yaklaşımın olduğu görülür. Hatta mantık kitaplarında teorik olarak ele alınan münazaranın edebi eserlerde pratiğe döküldüğü söylenebilir.

Bu çalışma, *Münâzarât-ı Ahâlî-i Memleket-i İnsânî* adlı münazara türünde üretilmiş bir metnin inceleme, metin ve tıpkıbasımından oluşmaktadır. Eserin iki önemli özelliği üzerinde durmayı hak etmektedir. Bunlardan ilki, eserin “aşk-akıl” çatışması üzerine kurgulanmış olmasıdır. Diğeri ise eserin çeviri olmasıdır. Eser, Sainüddin Türke Tagmedullah'ın Münâzarâ-yı *Hams veya Münâzarâ-i Akl u İşk* adındaki Farsça eserinin tercümesidir. Bu bağlamda eser, hem yazıldığı dönemin düşünce dünyasına hem de tercüme metotlarına dair kaynaklık etme potansiyeline sahiptir. Bu ve benzeri eserler üzerine yapılacak kapsamlı çalışmalar ile her iki alana dair bilgiler netlik kazanacaktır.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-6769-66-3

9 786256 769663